

CSOKONAI LAPOK

SZÉPIRODALOM ÉS TÁRSASÉLET KÖZLÖNYE.

TULAJDONOS SZERKESZTŐ

ORBÁN P E T Ő.

Őszi dal.

Édes kincsem! forr már a bor,
Látod-e?
Mikor kerül reánk a sor?
Vagy sohse?
Még a télen megigérte az anyád,
Hogy feleségül szüretre nekem úd!

Egy hete már, hogy a szőlőt
Beszűrtük:
Ideje, hogy a menyegzőt
Megüljük! —
Sustorog a szőlő leve! Mi baja?
Részgként tántorog vele hordaja!

Hordajából kikitörnek
Habjai!
Ezt nézni egy vőlegénynek:
Valami!
Én bennem se káposztaléh folydogál,
Tűzem hogy ki nem törik-e, jót ki áll?

Kezem reszket, szívem dobog,
Érzed-e?
Félek, így nem megy a dolog
Rendibe; —
Jer a paphoz, édes kincsem, szaporán,
Mert azt sem t'om, hogy a fejem hanyadán!

Izegmozog, mint az a bor,
Mindenem;
Az indulat bennem hogy' forr,
Istenem! —
Nekem leckéket ne adjon az anyád;
A sut mellett olvasgasson bibliát!

Foly az érzés ereimen
Át meg át!
Nekem üdvet a szerelem
S a bor ád! —
Jer, mert majd elkésik a pap! Egy.. kettő..
Nem kell már egyéb neked, csak: főköttől!

Debreceni.

Boldogság.

— — — — Még nem volt semmi — azaz, hogy minden volt, csakhogy a sötét zür (chaos) méhében szendergett minden: a világ, az élet, a boldogság. És lőn pedig, hogy midőn az időnek teljességében a nagy

zür méhének megérték gyümölcsei, a termőerő visszavita eredeti jogait s hatalmas karokkal létre hozta e szép világot, fejére tevén ennek a napot, mint koronát, s lábai alá helyezvén a földet, mint támpontot, de nem azért, hogy az zsarnokul eltiporja ezt, hanem, hogy nagysága terhe alatt ne ingadozzék az. A hold a nagy termőerőnek szerelmi sohajából lett — s a csillagok forrongó terményagának kipattanó szikrái.. a lég — onét vette nevét is — leheletének finom átszűrete. Már minden készen volt: nap, hold, csillagok és a föld. S így a nagy termőerő végezvén a zür méhében fonséges munkáját, legigénytelenebb teremtményéhez — a földre költözött. Látta, hogy fű, fa szépen virágzanak, a tenger zugása, folyók és patakok csörmölő zenéje, az állatok sajátos hangbeszéde, meglehetősen — de mégsem tökéletes öszhangzatot adnak. Érzette, hogy hiányzik még valami, hiányzik oly lény, mely szívének magasztos meleg érzelmeivel az életet képviselje..... És eltekintett a földnek embernélküli oaza fölött, s szive édesen dobbant meg, s a dobbanás sohajban tört ki — e sohajból a boldogság tünde délibábja származott — és eltekintve a földnek embernélküli oaza fölött — lelke a továbbteremtés eszméjében forrt föl s teremtetett az ember. Teremtetett igen! s teremtetése első perciben azzal a szép délibábbal — a boldogsággal találkozott; persze, elbájoltatva ennek szépsége által, azonnal át akarta ezt karolni; hanem e tündérke kissé szemérmes: megfutamlott az ismeretlen ember előtt, de ez üzte s el is érte őt, nem úgy mint némely elpuhult utódai, kik utól nem érven, utólérhetlennek mondják e bájos tündérleánykát..... No bizony! hát a volna az ember hivatása, hogy a boldogság délibábját egy életen keresztül üzze?!.. üzze!.. üzze az elérés s átölelés reménye s üdve nélkül; — hogy míg ezt üzi, nem érzelve a lét örömeit, meghaljon úgy és a nélkül, hogy élt volna?! . Oh nem! Hisz az ember — a termőerőnek legfonségesb remeke — nem azért született, hogy rövid létpályája végénél az enyészet ujjá, Született és meghalt' gunyiratával jelölne meg sirkövét. Hanem született, hogy éljen, — éljen a szó valódi értelmében. Ugyde az életnek igaz jelentését csak az élv adja meg, az élv, az a pajkos leányka, mely a boldogság kéjlehetéből származott, s mely csak azért szállt az emberek közé, hogy ezeknek homlokáról az élet komor redőit elsimítsa, s a sötét szomor fölé az öröm nyájas mosolyát derítse. Ügyesnek kell

tehát lenni annak, ki e csinos lányka kegyébe akar jutni, mert ez olyan szobalányforma szerepet visz boldogságistennő előtermében, s ki be akar jutni az urnőhöz, ennek kell előbb udvarolnia, ezt kell előbb lekenyerezni, lekötelezni, vagy lefőznie.

Tehát nem utólérhetlen a boldogság!..... Igaz, miután oly sokan ostromolták, egykissé magas csarnokba sáncolta magát, hogy az érdemtelenség hozzá ne férhesse; és mégis sok ember bejut ám — persze arany- vagy ezüst kulccsal — abba a nagy csarnokba, a nélkül, hogy tudná, mikép s micsoda érdemnél fogva jutott oda. Az ily ember nem is szokott bejelenteni, nem is szokott kopogtatni, azt mondván: hja! én itthon vagyok; emlékszem, itt ringatták aranybölcsömet. Hajh de mily sok ember nem juthat be abba a fényes kéj-salonba azok közül, kik szüntelen és nagy fáradtsággal görgetik a sysiphusi követ, lépcsőül alkalmazandót a boldogság csarnokának magas küszöbéhez, hogy róla beléphessenek vágyaik Eldorádójába. De nem mén az oly könnyen! Ámbár sok ember segédet, azaz feleséget vesz ez átkozott nehéz kö gördítésének könnyebbitésére, de nem nézte jól meg, milyet, bizony néha, sántát, bénát.... node nem láthatta jól az aranyzsákoktól, melyek mellett kucorgott ezen utálatos feleségség. Hejh, hejh, szerencsétlen fiu! Hisz ez nem segít neked gördíteni a követ a boldogság csarnoka felé; úgy hiszem, magadnak sem lesz kedved őt híni, s legalább is mellé ülsz a kincses zsákokra, s csak úgy, minden magasb érzelem nélkül, néztek farkas-szemet. Bizony ez pedig nem a legszebb mulatság:

Ördög üljön ott a kincsen,
A hol hő szerelem nincsen....

Azonban, furcsa! némelyek azt hiszik, hogy gazdagság nélkül csupán szerelem által nem lehet az ember boldog. Én nem tudom. Mert még sem gazdagsággal, sem szerelemmel, már t. i. valamely szép hölgy szerelmével, nem dicsekedhettem; de annyit mondhatok, hogy gyakran egy szende mosoly, néha egy lágy, de meleg kézszorítás, sokszor egy öntudatlan, de mégis öntudatos kézodaengedés boldoggá teszi a por fiát — az embert. Igen, igen! hinni kell, úgy van! Én magam sem hittem, mig nem tapasztaltam. Tapasztaltam igenis! Ah, sokat tapasztaltam már én ez életben! de bátran kimondom, hogy semmit sem tapasztaltam oly édesnek, mint volt azon első mosoly az ő biborajkáról, mint volt az első kézszorítás tőle — ideálmótl..... Gyermek valék, midőn az első önérzület megmozdult keblemben. Juteszembe, gyönyörű holdvilágos est volt.... a halvány Luna szendén, bűvösen hinté felém ezüst sugáriban igéző mosolyát... olvadozni kezdett a kis kebel; e szín, a halványság színe megtetszett nekem, s ezen merengve, ezzel ábrándozva szenderültem el. Álmomban halvány hölgyalakok lebegtek körül lengő szőke fűrtökkel... Szeráfok valának. Fölébredtem. De lelkelem ébren is ez alakok egyikével ábrándozott — s e lön ideáalom. Tünt az idő gyors-

szárnyakon, s a gyermekből ifju lön... és még mindig ez ideál után futék szívem titkos vágyaival. Megmáztam a havasokat, mert meszszűnven halvány-szőkének tapasztaltam azokat. Ültem a szőke Tisza partjain, mert e kedves folyam színe nagyon tetszett nekem. Eljöttem az alföldre, a délibáb hazájába, mert e tündért mindig szőkének képzeltem. S itt — itt fölleltem ideáloamat. Egy gyönyörű kis leányt láttam, gazdag hullámszatu szőke fűrtökkel, halvány arccal, azurszemekkel... hókezeccskékkel, tiszta fehér mezben, az ártatlanság jelöltözékében; könnyüded finom alak, égi jóssággal, magasztos lélekkel, lángoló szívvel, olthatlan honszerellemmel szívében. Ő volt.. hasonlított ama szép szeráfhoz, kiről alkotám egykor ideálképeimet. Oh mily jólesik visszaemlékezni azon boldog percre, midőn először felém mosolygott; azon boldog percre, midőn először kezemben érzem gyöngye selemkezeccskéjét, az ifju élet tüzétől meleget. Oh mily boldog vagyok most is, ha olykorolykor foghatom e finom kis kezét... én sokat és nagyot nem kívánok a sorstól, ha azt gondolom ilyenkor: mily jó volna, ha e kicsinyke kéz vezetne keresztül az élet ösvényén. Így boldog leendnék, boldogabb mint akárki, — s legboldogabb mindenek fölött. És oh ha az élet és szív tusáiban elfáradva öszszeroskadtam, e gyöngéd puha kezecke fogna föl s emelné égő fejemet az enyh ölére: akkor volnék igazán boldog, boldogabb és legboldogabb. Ah de mindehhez mulhatlanul megkívántatik egy valami — mi ugyan (mint sejtnei hagyám) részemről nem hiányzik, de valljon ő látja-e ennek szükségességét? Majd megkérdzem tőle. Mindegy nekem, ha igen helyett azt mondja is, mint mondá már egyszer édes mosolylyal: majd máskor! Mert én e feleletben is félgőzelmét látok, mi többet, mint félboldogságot — a remény egész boldogságát biztosítja számomra.

De meszsze is tértem tán önboldogságom elemzésével az általános boldogság közérdekü themájától?! Megbocsássanak olvasóim, az önzés érdekén kívül azon okon tevényt, mert úgy tapasztaltam, hogy a boldogságnak majdnem anynyi neme, meghatározása van, a menynyi az ember és (különböző) felfogása, s így ha akarnám is, nem tudnék mindnek körülírásával szolgálni. Sok embernek a hiru ragyogásban, születési felsőbbségben rejlik boldogsága. Mások az irigység és rágalmazás szenvedélyének szolgálatában; ismét mások az emberüldözés hóhőrmesterségének gyakorlásában találnak boldogságot. Hagyjuk ez utálatos sereget. Nem méltók rá, hogy érdekek föllepülésével koptassuk a tintát. Hadd duljanak, fujjanak magokban. Hogy fuljanak boldogságukba!.... Nem érdemli, hogy az ily boldogtalan boldogságról csak emlékezzen is. Mert mindezt legkevésbé sem nevezhető boldogságnak.... Sötinkább... de hagyjuk ezt.

Az a igazi tiszta boldogság — hogy kevés szóba mindent befoglaljak — mit az embernek hazája s az em-

beriség irányában teljesített kötelességszerű tetteinek magasztos öntudata nyújt. Ennél nagyobb, magasztosabb nem ismerék; ennél nagyobb, magasztosabb nincs is, — edesebb van igenis, s ez az, miről föntebb szölk — a szerelem boldogsága!

Árvafi.

Egy szüreti busongóhoz.

Hegyen-völgyön szüretelnek,
Szól a vig zene:
Mi baja e kis kebelnek,
Lányka, kérdjem-e?
Látd mi elkergettük a bút,
A merre lát, arra az út, —
Csak te busongsz, lányka, te:
Oh mért busongsz, kérdjem-e?!

Tán a multba hívta lelked'
Az emlékezet?
És ott testvérid' nem lelted —
Az örömeiket?...
Felejtsd el a hűtleneket,
Találsz köztünk hivebbeket:
Én is leszek egy — ha kell,
Csak egy csókkal avass fel.

Vagy tán kebled égi vágygyal
Édesen hevül?
S vágyad innen tova szárnyal
Társaid közül? —
S jókedved, szüd szerelmivel,
Ideáloznál ünnepele?
S lelked tőlünk meszsze jár:
Eltaláltam ugy-e bár?!

Béltéki Jenő.

Az alföldön magyar helyen...

Az alföldön magyar helyen születtem,
Magyar anya virasztta én felettem,
Tösgyökeres magyar volt az apám;
Magyar érzés maradt rólok reám is!

Szeretek én mindenféle nemzetet,
Melyet isten föld' színére helyhetett;
De legkedvesb édes magyar nemzetem,
Minden népek fölött csak ezt szeretem!

Kedves nekem minden dal, és minden szó,
Mely édesen zeng, mely szívet átható;
De legkedvesb a magyar szó, s magyar dal;
Ezt illeti a koszoru s diadal!

Tetszik nekem minden leány, a ki szép,
Erkölcse jó, lelke nemes, szíve ép;
De leginkább tetszik az oly szép leány,
Kinek magyar ige hangzik ajakán.

Minden hazát, minden földet szeretek,
Hol biztosan, hol szabadon élhetek;
De legkedvesb énekelem a magyar föld,
Hol reményem virul mint a téli zöld!

Szent ezen föld, őseim itt vívtanak,
Szüleim itt éltenek, itt nyugszanak;
Én is jó rosz napjaim itt élem át,
Itt találok fáradt testem' nyugalmát!

Losonci László.

Debreceni napló.

Vásárunk áll; semmi kedvező kinézést nem ígér; a minek egyik oka, hogy a pénz mindenek felett és előtt legdrágább, másik pedig: a folytonos esözések miatt megromlott utak, — mely a kereskedés legfőbb két akadály. Különösen a város belseje: sártenger, melyen a megterhelt szekerek nyakrafőre törnek őszsze. Még a főbb utcákon, és a mi csakugyan iszonyu botrány, a piacon is roppant gödrök vannak, melyekért az utas megátkozza e várost és a percet, melyben ide indult. Ha por nincs, sár van; ha sár nincs, por van. Tertium non datur.

A városi pénztárnak a kincstár által kölcsönzött 50,000 forint iránti kötelezvény mostanában küldött le a tanácsnak aláírás végett. Az említett összeg a város minden javaira betáblázatni szándékoztatik; a min anynyivalinkább csodálkozhatni, mivel e városnak a magas kincstáron mintegy 70,000 pft követelése van a mult időkből, a melynek biztosítása iránt hasonló eljárás soha sem jutott eszébe e városnak. Sajnálni lehet, hogy Debrecen városnak 50,000 forint iránt sincs hitele a kincstár előtt. Sokakban fölébredt a kíváncsiság, valljon a városi tanács elfogadja-e ezen szigoru föltételt?

Uj irodalmi vállalat van tervben, mely jövő év eleje körül fogna teljesedésbe menni városunkban. Kívánjuk, hogy ne érje hasonló sors, mint e lapokat, melyeknek megszüntetésében vétkes diadalt ül a közönyöség. —

Vidéki élet.

Pápa, szeptember 26-án. — Nem a legkedveszöbben hatott némelyekre, azon legujabb rendelet, mely: az utcáinkon éjente csavargást és lármát szigorun tiltja. — Persze nem jól esik azoknak, kik bizonyos utcákban, bizonyos házakba, kis elővigyázat után boskói ügyességgel tűnnek el. — Mert bizony megeshetnék, hogy az ily emberek könnyen oly helyre juthatnának, mely helyet a bagoly sem szeret. —

Ha most élne Csokonai, legalább is egy körmönfont odát írna, hegyi rosz termésünkről... — Kevés borunk lesz. Rosz termés van az idén. De nemcsak nálunk, hanem az anynyira elhírhedett Somlón is, hol aligha történik oly vig szüret, mint azelőtt történni szokott, mig a vig kedélyű K. L. torkán „borvirág“ nem nőtt.....

Bizonyos „mükedvelő“ (?) uraknak kedvök jött, egy „kellemes“ (?) zeneestélyt rendezni. Mely is igen kevés hallgatók előtt — kik őket nem ismerék — megtörtént. — Én — fülem kimélése tekintetéből, nem vehetem részt azon élvodus „zeneestélyben“, mely ismerőseik

csudálkozására, megtörtént. — Kik ott voltak, mondják, hogy égiháborus időben megjárta volna — felhőket osztani, de most midőn olynagy szárazság van — bacatellóság. —

Ember haláláról is szólhatnék. De minek? Érdetelen emberek élete, vagy halála, nem nagyon érdekel bennünket. — Kivéven ha!... — A mult években százak, ezek halálát szintoly könnyen vettük — haugyan úgy — mint most egyét. —

Van-e T. Szerkesztő Ur! az alföldön marhadög? — Hejh itt a felföldön csunyául pusztit. De van is itt elég marha, kevés veszteséget meg sem sohajtunk.

Most midőn Önnek e levelet írom, ablakom alatt visznek kocsin egy tébolyodottat. Gondolja csak Szerkesztő Ur, városunkból Győrbe viszik, pedig itt helyben nagy hiru tébolyda van. Tehát jelenleg városunkban, egy boldondal kevesebb van. Majd csak valaki helyét kipótolandja; például... No csak kedvezek nevének.

U. i. T. Szerkesztő ur! itt levelem végén lehetlen nem szólanom ismét, hogy becses lapja 25-dik mint a 10 és 16-dik — száma*) eltévedt — természetesen postán. Talan valahol a postakocsis Csokonailapjaimat Csokonai iránti szimpatiból beitta? Nem lehetetlen. —

Rendes levelező.

'Bolond Istók' című jeles költeménybe, rendes javitnokunk betegsége miatt némely nyomtatási hibák csuszván be, Istók bátya kívánsága szerint:

Menda sic emenda:

Vers: 1. sor: 2. *óta!* ez kevés;
Javítsad: *óta!* úgy nincs benne rés.
Vers: 2. sor: 4. *fátyolára*, lesz: *-rül*,
Honnan tudnillik az eső aláhull.
Vers: 4. sor: 7. *a tánc: e tánc* biz a!
Vers: 10. sor: 1. *nem* helyett *sem*: hiba.
Detto sor: 5. *azért*: csak *azt* legyen.
Vers: 11. sor: 6. *lét-üsznyen*.
Vers: 33: 1. *nem -ütt*, hanem *-tül*.
Vers: 43: 8. *Rém*: *Rom* helyett ül.
Vers: 50. sor: 8. *nem oda*, a *szélllyel*
Után, hanem alább szükség a zárjel:
Vers: 51. sor: 2. *az elérje*
Után jó a zárjel ilyen) izéje.
Vers: 53: 5. *dehogy szakasztá!*
Mikor sokkal jobban szalad: *szalasztá*.
Vers: 59. sor: 2. *lebútt*:
El, *nem le*... hisz nincs ott verem, se' kút!

 Lapunk kiadását pártoltatás hiánya miatt ezennel megszüntetjük.

Féléves s új évnegyedes és hónapos előfizetőink előfizetési pénzőket, helyben folyó hó 12-ik, vidéken pedig 15-dik napjától kezdve, eddigi illetőségünk, s a vidéki előfizetéseket illetőleg, a postadíjak levonásával, ott, hol előfizettek visszakapandják.

Egyszersmind mindazon könyvkereskedő urakat, kikhez egyes számonkénti eladás végett lapjainkat küldtük, tisztelettel fölkérjük: hogy számadásaikat, a begyűlt pénzzel együtt — az illető százalékok levonásával — mintsintén a megmaradt

*) Valamint a többit, úgy ezt is utánpótltuk. Szerk.

példányokat is, még e hó közepéig kiadónk Csáthy Lajos ur könyvkereskedésébe beküldeni sziveskedjenek.

Szerkesztőség.

HIRDETÉSEK.

Sajtó aló kikerült s holnap Csáthy Lajos ur könyvkereskedésében kapható leszen:

„Lehel kürtje.”

Hős rege 8 énekben. Irta Balkányi Szabó Lajos.
Tartalma: 1-ső ének: Gyász vitéz. 2-dik ének: Lehel halála. 3-dik ének: Százat egy csapással. 4-dik ének: Jász-Berény. 5-dik ének: Bojt vitéz mély álma. 6-ik ének: Szépiké. 7-dik ének: Menyegző. 8-dik ének: Számadás éjfélnben. — Ára 22 kr., velinen 26 kr. p. p.

Néhai Harsányi Dánielnek a csatári hegyen, az úgynevezett 'Veres-dombon' levő mintegy 62 kapa szőlője pajtával, köpincével s a szükséges szüretelő edényekkel együtt f. év october hó 11-én a délelőtti órákon, a helyszínén közárverésen el fog adatni.

Néhai Harsányi Dániel németutcai 1806-ik sz. alatti háza f. hó 7-én reggeli 9 órakor a helyszínén közárverésen el fog adatni.

Az általam folyó hó 6-ára a 'Fehérló' című vendéglőbe hirdett táncvigalom, a közbejött esős idő miatt, meg nem tartathatik. Miről is a t. c. közönséget értesíteni kötelességemnek tartottam. Kelt Debrecenben, oct. 4. 1850.

Tornay Ferenc.

Tudósítás szülők és gyámtyák részére.

Egy mivelt család Pesten ajánlkozik még néhány jó házból való leányt kosztba felvenni, mely, ha kívántatik, a női munkabani oktatás mellett úgy finom, mint a házi-szükségre megkívántató nőimunkákban, tudományos tárgyakban, a magyar-, német- és francia nyelvben, zongorázás-, rajzolásban stb., szakértő egyének által, a vallásban egy lelkész általi tanításáról minden tanítványainak lelkiösmeretesen gondoskodni fog. A társalgónyelv a magyar és francián kívül a német. Mivel a ház asszonya a reá bizandó lánykáknak szellemi és erkölcsi mivelésére, úgy mint testi ápolására előszeretettel, anyai gondviseléssel ajánlkozik: reméli, hogy ezen ajánlkózást a tisztelt szülők és gyámtyák, kik egy valóságos házi- s gyakorlati-életre számított növelést méltányolni tudnak, szívesen üdvözlendik. Az illető levél-cimmet a Csokonailapok szerkesztősége sziveskedik tudatni.

ELADÓ VASKONYHA

— csak egy télen át használt — találtatik Debrecenben, nagyujtácán, 1594-ik szám alatt.

 Jelen számunk egyes példányának ára 3 kr ezüstben.

Nyomatik Debrecen város könyvnyomdájában.